

Profesoru Šlosarovi k půljubileu

Dne 18. listopadu 2015 oslaví své osmdesáté páté narozeniny přední český lingvista a jeden z nejlepších znalců naší mateřštiny emeritní prof. PhDr. Dušan Šlosar, CSc. Začínal v roce 1953 jako dialektolog v brněnské pobožce Ústavu pro jazyk český ČSAV (dnes AV ČR, v. v. i.), ale po několika letech dal přednost dráze vysokoškolského pedagoga. Jeho celoživotní vědecká a pedagogická činnost je spojena s bohemistickým pracovištěm Filozofické fakulty MU v Brně, kde působí od roku 1959, zprvu jako odborný asistent, později jako docent, od roku 1990 jako profesor českého jazyka a po svém odchodu do penze v roce 2001 jako emeritní profesor. Za své zásluhy byl v r. 2000 oceněn Medailí Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy I. stupně a zlatou medailí Masarykovy univerzity.¹

Dušan Šlosar vyučoval především *historickou gramatiku češtiny a vývoj českého jazyka* a během své více než čtyřicetileté pedagogické činnosti vychoval stovky absolventů bohemistiky a archivnictví, z nichž mnohé získal pro vědeckou práci a vysokoškolskou pedagogickou činnost. Zásluhou jeho vědeckých studií a monografií prošly tyto předměty značnými odbornými a pedagogickými proměnami. V jeho výuce získávali studenti ucelené a vysoce odborné vědomosti o vývoji češtiny od jejích počátků až po současnost a je třeba zdůraznit, že Šlosarův způsob výuky staré češtiny, jakož i jeho hluboký vhled do historické problematiky jazyka byly vysoce oceňovány nejen doma, ale i v zahraničí. Jubilant působil na několika univerzitách v Německu a dlouhá léta se významně podílel na chodu Letní školy slovanských studií Filozofické fakulty MU (jako učitel, autor učebních textů i organizátor), takže mnozí zahraniční bohemisté a slavisté se k němu hlásí jako ke svému učiteli.

K jeho nejvýznamnějším vědeckým počínům patří kapitoly *Tvarosloví a Slovo-tvorba v Historické mluvnici češtiny* (LAMPRECHT, A. – ŠLOSAR, D. – BAUER, J. Praha: SPN, 1986, s. 129–340), jež spolu s monografiemi *Slovotvorný vývoj českého slovesa* (Brno: Univerzita J.E. Purkyně v Brně, 1981) a *Česká kompozita diachronně* (Brno:

1 Jubilantův vědecký a pedagogický přínos byl podrobně hodnocen u příležitosti jeho 60. a 65. narozenin, především ve sborníku *Pocta Dušanu Šlosarovi. Sborník k 65. narozeninám* (KARLÍK, P. – RUSÍNOVÁ, Z. – PLESKALOVÁ, J., Boskovice: Albert, 1995, s. 5–9) a v úvodu k vydání jeho vybraných studií (ŠLOSAR, D. *Opera Bohemica Minora*. Eds. DVOŘÁK J. – MALČÍK, P. Brno: Host, 2010). Obě publikace obsahují ve své době aktuální Šlosarovu bibliografii.

Masarykova univerzita, 1999) dodnes představují základní díla české historické slo-
votvorby. Výsledky svých bádání vkládal také do učebních textů, proto mají i tyto
publikace důležité místo v odborné literatuře. Za všechny připomínáme alespoň
Spisovný jazyk v dějinách české společnosti (spolu s R. VEČERKOU. Praha: SPN 1979),
který vyšel třikrát, naposledy v upravené podobě v r. 2009 (ŠLOSAR, D. – VEČERKA,
R. – DVOŘÁK, J. – MALČÍK, P. Brno: Host 2009). Neméně důležité jsou jeho práce vě-
nované nové češtině, především rozsáhlá kapitola o tvoření slov v současné češtině
v *Příruční mluvnici češtiny* (*Slovotvorba*. In: KARLÍK, P. – NEKULA, M. – RUSÍNOVÁ, Z.,
eds. *Příruční mluvnice češtiny*, Praha: Lidové noviny, 1995, s.109–225) nebo autorská
účast na *Encyklopedickém slovníku češtiny* (KARLÍK, P. – NEKULA, M. – PLESKALOVÁ,
J., eds. Praha: Lidové noviny, 2002), pro nějž napsal všechna hesla týkající se vývoje
češtiny, a to od pračestiny (tj. konce 10. stol.) až do češtiny současné. O jeho dalších
odborných zájmech svědčí např. monografie *Dějiny české hudební terminologie* (spolu
s M. ŠTĚDRONĚM, Brno: Masarykova univerzita, 2004). Výsledky svých bádání pra-
videlně zpřístupňuje široké veřejnosti v drobných příspěvcích popularizační pova-
hy vycházejících zejména v časopise Host. Jejich výběr publikoval v trilogii *Jazyčník*
(1. vyd. Praha: Horizont, 1985.), *Tisíciletá* (1. vyd. Praha: Horizont, 1990), *Otisky* (Pra-
ha: Dokořán, 2006).

Donedávna působil jako konzultant v dialektologickém oddělení Ústavu pro ja-
zyk český, AV ČR, v. v. i., v Brně, a v současné době se autorsky podílí na přípra-
vovaném novém *Encyklopedickém slovníku češtiny on-line*, který vzniká za podpory
Grantové agentury ČR pod vedením P. Karlíka.

Vedle práce vědecké a pedagogické, vysoce oceňované doma i v zahraničí, vyko-
nával dlouhá léta funkci redaktora jazykovědné řady SPFFBU (dnes *Lingistica Bru-
nensia*) a zasloužil se o jeho vysokou úroveň. Působil a dodnes působí jako vědec-
ký redaktor, recenzent, oponent, školitel, konzultant atd. Po r. 1989 zastával řadu
významných funkcí: byl vedoucím Ústavu českého jazyka FF MU, členem několika
vědeckých a oborových rad, prvním předsedou Akademického senátu FF MU atd.

Prof. Dušan Šlosar patří k nejvýznamnějším a nejvýraznějším osobnostem Filo-
zofické fakulty MU a my si vážíme toho, že stále projevuje živý zájem jak o Ústav
českého jazyka, tak o svou domovskou fakultu. Do dalších let mu přejeme dobré
zdraví, štěstí, spokojenost a pohodu k veškeré další činnosti. Následující příspěvky
budiž alespoň skromným dárkem k jeho půlkulatému jubileu.

Jana Pleskalová

Department of Czech language
Faculty of Arts, Masaryk University
Arna Nováka 1, 602 00 Brno
Czech Republic
pleskalo@phil.muni.cz